

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniae, 1615

12. De mortificatione passionum partis sensitivæ, & quæ earum natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48767)

CAPVT XII.

De mortificatione passionum in sensitiua ho-
minis parte existentium, & de ea-
rum natura.

Sicut homini inest appetitus intel-
lectiuus, nepe voluntas anime soli
inhærens, (vnde & dicitur esse in
parte anime superiori) sic inest & sen-
sitiuus inhærens toti composito ex ani-
ma & corpore: vnde & dicitur esse in
parte anime inferiori, quia est in illa,
quatenus forma est corporis, vitam
corpori præbens. Huius appetitus duæ
sunt potentie concupiscibilis & irasci-
bilis. Motus vel operationes eius ap-
pellantur passiones, eò quod per illas
potentia corporali quadam immuta-
tione alteretur, & quasi patiatur. Di-
cuntur & perturbationes animi, quòd
rectam rationem soleant turbare, & te-
nebras offundere. Sunt autem numero
vndecim, sex in potentia concupisci-
bili, vt amor, desiderium vel concupis-
centia, odium, fuga mali vel abomi-
natio, delectatio, quæ dicitur & gau-
dium, dolor, vel tristitia. Quinque re-
liquæ sunt in irascibili, quæ sunt spes,
& desperatio, audacia, & timor, & ira,
quæ dicitur & indignatio, ac zelus.

Aug 9. de ci-
uit c. 4.

S. Thom. 1. 2. 6

q. 22. a. 1. 2. 5.

S 2

Hæ

Hæ passiones oriuntur ex bono vel malo per imaginationem animæ representato. Nam bonum representatum, tanquam principium actuum primo efficit in animo inclinationem quandam ad bonum, & hoc est, amor; ac dum bonum nondum obtinetur, mouet appetitum ad illud procurandum, & hoc est desiderium. Post obtentum vero bonum, bonum ipsum efficit in animo quietem & pacem, quæ dicitur delectatio & gaudium.

Malum verò eidem appetitui representatum efficit contrarium: ac primo quidem auersionem, qua conatur illud à se repellere, & dicitur odium. Deinde studium remouendi, & dicitur Fuga vel abominatio mali. Si verò malum à se remouere non possit, sequitur Dolor & tristitia. Quòd si bonum appetitui obiectum sit arduum, sed ita conceptum ut obtineri queat, efficit in potentia irascibili spem consequendi, contra verò, desperationem, si concipiatur, quasi obtineri nequeat. Rursum si appetitui malum obijciatur, quòd agere depelli possit, & tamen homo confidat se depulsum, nascitur audacia in appetitu: sin minus, timor. Si verò malum sit re ipsa vel imaginatione præ-

sens

sens furrigit se ira contra illud eiusque auctores.

Hæ passiones, si naturam spectes, hoc est, ut sunt partis sentientis operationes, moraliter nec bonæ, nec malæ sunt, nec virtutes, nec vitia, quia voluntariæ non sunt, nec à ratione libera ortæ. Si verò eas consideres, quatenus à ratione incitantur, vel mandantur, aut quando oportebat, non coercentur, & comprimuntur, quod est, tacitè illis consentire, tum moraliter bonæ vel malæ, virtutes vel vitia dici queunt, quia sic sunt voluntariæ, & cum ratione participant. Bonæ quidem, quando rationis dictamen sequuntur. Malæ, quando secus, hoc est, cum potius sequantur naturæ corruptæ inclinationem, amando, quod amandum non est; & timendo, quod timendum non est.

His appetitus sensitivi passionibus in voluntate respondent, ut supra diximus, similes actiones & motus, iisdem nominibus amoris, desiderij, gaudij & cæteris appellati. In voluntate siquidem propriè non sunt passiones, quia eius motus non sunt cum mutatione corporali coniuncti, sed dicuntur affectus, qui naturâ sua liberi sunt, &

immediatè nati. Vnde si benè ordinati sint, verarum germanarumque virtutum actus sunt, quibus refranantur partis sensitivæ passiones. Si non sint, & cum ratione pugnent, culpæ rationem obtinent, & excitant animi perturbationes.

Hæc cum ita sint, restat vt diligenter consideremus, quanta nobis incumbat necessitas passiones illas mortificandi. Certè si homo non nisi vt bruta animantia, anima sentiente constaret, non esset ad refranandas passiones obligatus, quia conuenienter naturæ suæ principali operaretur. At quoniam ratione, vt principali parte præterea præditus est, à qua & homo dicitur, tenetur, quibuscumque modis potest partem sentientem, tanquam ancillam dominæ, & instrumentum opifici, sibi subijcere. Hoc Deus in diuinis litteris per Ecclesiam docet, dum monet, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, post passiones; alioquin ab hostibus vincendi, id est, dæmonibus, qui irridebunt, & subsanabunt nos. Et Apostolus Paulus Dei auctoritate. *Frates, inquit, sumus debiles carni, vt nempe secundum eius inclinationem vitam instituamus: quia si secundum illam*

Eccles. 8.

Rom. 8.

vixeri;

DE MORTIF. VOLVN. 409

vixerimus, moriemur, nempè morte cul-
pæ & pœnæ æternæ: Si autem spiritu fa-
cta carnis mortificauerimus, hoc est, passio-
nes & concupiscentias, viuemus, nempè
vita gratiæ & gloriæ æternæ.

Ratio, cur harum passionum mortifi-
ficatio tam necessaria sit, est, quia sicut
in parte superiori animæ, quæ intelle-
ctiua dicitur, voluntas propria, iudi-
ciumque proprium sunt omnium vi-
tiorum radix sic in eiusdem animæ par-
te sensitua, & inferiori passiones sunt
omnium peccatorum, malorumque fons
& radix. Ab his passionibus ad partem
intellectiuam ascendant tetri vapores,
& fumi, iudicium excæcantes, & obscu-
rantes. Vnde Apostolus in hominis *Roma. 7.*
peccatoris persona. *Video, inquit, aliam*
legem in membris meis repugnantem legi
mentis meæ, & detinentem sub lege pecca-
ti. Appellat Beatus Paulus membro-
rum legem, partis sentientis passiones:
quia si non cohibeantur, animam in
omne genus vitiorum præcipitem a-
gunt.

Est & alia ratio, quæ mortificatio-
nem passionum suadet: nam cum in-
sint parti sentienti, organisque corpo-
reis, non animæ modo, verum etiam
corpori, quoad sanitatem noxiæ sunt.

Videmus enim vno immodico timore homines quosdam ilico incanuisse; alios iræ intemperantia, tristitiæ, vel gaudij concidisse mortuos. Cuius rei multa exstant in veterum monumentis exempla. Publius Rutilius spe Consulatus, quem Romæ ambiebat deiectus, tanto mœrore obrutus est, vt subito animam efflârit. Dantes poëta clarissimus, teste Volaterrano, ad Venetos missus pro pace cum Guidone de Palenta componenda, simulatque cognouit sibi audientiam negatam, vitam cum morte commutauit. Idem facit nimia lætitia. Aelianus enim commemorat athletam Crotoniatam post partam Olympico certamine victoriam, cum cotona laurea offerretur, tanta lætitia effusum, vt continuò spiritum reddiderit. Et de Sophocle scribit Plinius, eum, cum tragœdia sua alteri publicè antelata fuisset, tanto exilisse gaudio, vt subito mortuus conciderit. Idem efficit in hominibus nimius terror. Refert siquidē Fulgosus de Ostrogothorum Rege Theodorico, cum in cœna ingens caput piscis propositum fuisset, illeque existimaret, esse ipsum caput Symmachi, quem trucidarat, cum tanto terrore concussum, vt paulò post

Lib. 22.

Lib. 7. c. 55.

Lib. 9. c. 2.

lò pòst expirârit. Idem de alijs passionibus dici potest, quando non mortificantur.

Nonnulli tamen in ea sentētia sunt, vt arbitrentur, se in ægritudinem lapsuros, si obortam iram, tristitiamue refranare conentur; vnde passioni cedentes animæ suæ perniciem afferunt, & malè ædificant proximum, ac Deum grauitè offendunt, imò & corporis sanitatem, si sinant passionem augete, lædunt, vt liquet experientia. Quare concludo sedulam passionum mortificationem, plurimum valere ad conseruandam animæ corporisq̃ue incolumitatem, ad extirpandam tyrannicam vitiõrum seruitutem, ac denique ad veram, & solidam pacem internam externamq̃ue obtinendam.

CAPVT XIII.

*Quæ ratione mortificandæ sint passiones
existentes in parte hominis
sensitiua.*

EX ijs, quæ superius dicta sunt, de modo mortificandi amorem proprium, & voluntatem propriam facile liquet, quemadmodum

S S fiat